

Віктор Гребенюк, м.Луцьк

КУХЛИК ВОДИ ЖИВОЇ

Новела

«Який би я був щасливий, якби хто дав мені зара' кубочок¹ води», – ледь ворухив думками, немов попеченими вустами, Гриць Одарчук. І вже насилу вголос:

– Чи немає кубочка води, друзі?

Його кинули до камери гестапо сьогодні в обід, потовченого, побитого, змордованого і геть спраглого. Хтось таки упізнав його в місиві ран і синців, хоч не знали, чи Гриць Одарчук – то псевдо чи справжнє ім'я. Інші в'язні посунулися, поклали побратима, та нічим більше зарадити не могли. У них був зранку буханець чорного як земля хліба з остюками, покраяного на вісім скибок, бо їх у камері восьмеро, і трохи води в глечичку, та вони те все махом проковтнули й запили. Тож тільки головами покрутили: нема.

– А Господи милосердний...

Клац-клац – ключ у замку, р-р-рип – двері:

– Guten Tag, Partisanen, – тихенько хтось проказав звідтіля, переставив через поріг піввідра води й мерщій замкнув двері знов.

Хлопці кухля не мали, пили воду жменями, пригорщами чи припавши до глечика, тож котрийсь набрав тої несподіваної водиці собі в долоню й перш підніс до попечених уст Одарчука. Потому всі попили. Сиділи на долівці, лежали попідстінню, дивуючись такій нежданій ослабі свого важкого становища.

Далебі, становище геть кепське. Відколи потрапила їхня боївка в цю камеру, годі було надіятись на свободу: онде чути знов, як стріляють. У німчури все чітко, все строго, за розкладом: і на розстріли виходять із приміщень гестапо як з ружжа – за годину після обіду.

---

¹ *Кубочок* (діал). – чашечка.

Наступного дня та послаба повторилася знов, і ще на другий день – знов.

Усе так само тихенько:

– Guten Tag, Partisanen. – І піввідра води.

– Ага, – помітили в'язні, – він до нас тоді, як гинші – на розстріли. Певне, щоб не видно було. Потаємно.

А ще за день Одарчук більше прийшов до тями, й почувши знов оте «Guten Tag...», проказав:

– Упізнав я той голос, друзі. Недавно зловили ми тутка не вельми далеко їдного німчика, радового, сіно віз. «Banditen! Banditen!» – кричав на нас. Ми його роззброїли й хотіли забити, але ройовий каже: «Нашо нам його забивати, знімем лиш кітеля (бо німецького кітеля нам само тре' було), а його відпустимо. Але хай більш не говорить на українських повстанців “Banditen”, тільки – “Partisanen”. Ja? Verstehen?»²

Хлопці усміхнулися на Грицеву розповідь і ще до вечора не раз про ту пригоду згадували.

...А звечора і всю ніч то одного, то другого викликали на допити в катівню й волокли назад.

Найдовше знов Одарчука держали, а потім Орленка.

Коли врешті всі опинилися в камері, довго лежали, насилу притомні. Відтак хтось нахилився до тих двох, бо щось зовсім тихо лежали:

– Друже Грицю?..

– Живий я, живий, – насилу прошепотів Одарчук. – Крепко лиш пити хочеться...

Проте чуда цього разу не сталось: долунали знов постріли за вигоном, у кінці містечка, та двері камери не відчинились, як тими днями, й не почулося тихого й винуватого «Guten Tag...»

Тоді згадали, як було в катівні:

– Він же там бігав гестапівцям по воду. Як я зомлів, то на мене відро води шур-р-р – і знов допитувати.

– І зо мною теж.

---

² Ja? Verstehen? (нім.) – Так? Зрозуміти?

– І зо мною...

– Падлюка. Німець є німець. Падлюка.

Та коли камеру огорнула ніч, і все навколо змовкло, тільки чийсь постогнування чулись, двері все ж відмикнулися, відро все ж переставилось і тихенько почулось:

– Entschuldigen Sie...³

– А де ж твоє «Partisanen»?

– Подавився? – крикнули вслід, щойно так само миттю двері зачинились.

Проте схопилися, всі спражені, до рятівної вологи. Але в темряві, в тисняві хтось ненароком перевернув відро й вода потекла по долівці камери, перетворивши землю на болото.

– А, кат йому!..

– То тре' так давати, щоб мона було взяти!

Порозсідалися знов попід стінами, ждучи ранку. Бо ж на ранок мають їм принести щоденну хлібину (тепер, щоправда, покраяну не на вісім, а на десять скибочок), та щоденний глечик води.

Проте на світанку – а бий вас лиха година! – у відчинені двері не подали буханця і глека: викликали Орленка й Одарчука знов на допит.

А після обіду німці вже не йшли стріляти за вигін. Стояли на плацу вантажні автомобілі, й усім наказали виходити з камер і хутчій сідати. «На роботу в Німеччину», – почувся гомін.

Одна за одною, помалу, рушали машини плацом.

На виїзді, біля брами, стояли шибениці й висіли повішені. Двоє разом, а третій поруч.

«Die Banditen» – було написано на спільній табличці, почепленій на грудях Одарчука й Орленка.

«Der Spießgeselle von Banditen»⁴ – можна було прочитати на грудях у третього.

---

³ *Entschuldigen Sie* (нім.) – Пробачте.

⁴ *Der Spießgeselle von Banditen* (нім.) – Пособник бандитів.

III

3

№3

Третий том

Синейной Крестинки

Мельничук. М. К.

Издан в 1880 году

44

не пережив за своє життя зайняв його за-
раз змилото бум, завдяки Богу що нагна-
вев в той час начальник дивана та відкрив
двері та розбив вкно він став поєри-
дити келари давай нас віділяти побуду
до двірній пнежнов до мене він був висок
кий надшеї зривний як еліне майкого до
згадає і кистка прамне світ погля-
дом став засер голову вгору приложив
два пальця до лоба постоєв кілька хви-
лин так і мене відсунув до двірній ос-
тоді нас взяли зачисти влох, а тих чий
дох як ми ти елія погум розетриваєт а ми
аме посидити нас 124 тирдеєт влохосови
хонт давати поодна по булиці хліба на всіх
і одін радвий дивановиц поодна тирно-
сив тів видра води щоб нибачити одіа-
новці, бо його зловилт вліє каде морни
додати паризати здимати знього оду-
жу а в одному бмлі пуетити скадати по-
ту щоб ванішов до докоч і нисвертати
ма нас банжіт еліцько паризати він
такий був радий що його пуетити і так го-
ворив дивановицн щоб вони не говорити
банжіт тільки паризати, черезте він
маєт щоєтн воду носів до напівно одитов
йго зайток а їм тре буть німелке воблу
и дироване черезте ванітн маєт в нас то
гоєт поноєтв нилт хїлн мїг.]

Мімітан просидити тирдеєт часу одного
днї дивановиц переу вечером віднаєт
келувир зовосу на плян дєнь був сонячний
мїмі показавєт світловїтн зглядити на
сонце вон показалоє таке жовте а став поди